

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 62/2023-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Dobrovičom, LL.M., Záhradnícka 27, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Cpr 5/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Cpr 5/2021 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava III sa **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Cpr 5/2021 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume **2 000 eur**, ktoré jej **j e** Okresný súd Bratislava III **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava III **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **410,26 eur** a zaplatiť ich právnenému zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 62/2023 z 2. februára 2023 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky, doručenú ústavnému súdu elektronickou formou 21. decembra 2022 (doplnenou na základe výzvy ústavného súdu podaním doručeným 25. januára 2023, a to o chýbajúce plnomocenstvo na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, pozn.), ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci

bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Cpr 5/2021 (ďalej len „napadnuté konanie“). Súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal jej primerané finančné zadost'učinenie v sume 8 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou podanou okresnému súdu 2. marca 2021 domáha určenia neplatnosti výpovede z pracovného pomeru. Ku dňu podania ústavnej sťažnosti nebol v napadnutom konaní nariadený žiadny termín pojednávania a okresný súd zostal v prejednávanej veci nečinný aj po tom, ako 5. mája 2021 došlo k zmene osoby zákonného sudcu (z obsahu sťažnosti adresovanej predsedovi okresného súdu vyplýva, že zmena zákonného sudcu nastala 18. novembra 2021, pozn.). Na podklade uvedených skutočností sťažovateľka odôvodnila zásah do jej práv a akcentovala, že postup okresného súdu sa nezmenil ani po opakovanom podaní sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi okresného súdu, ktorý sa k podaným sťažnostiam nemal vyjadriť.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

3. Okresný súd vo svojom vyjadrení odkázal na stanovisko zákonnej sudkyne, podľa ktorej právna vec sťažovateľky jej bola pridelená 1. marca 2021, kontrolou zistila nesprávnu evidenciu o jej disponovaní so spisom v súdnom registri, ktorý jej bol ako sudkyňi reálne predložený až 12. januára 2023, keďže v dôsledku nesprávneho postupu predchádzajúcich zamestnancov súdu bol súdny spis omylom založený medzi právoplatne skončené konania. Po predložení spisu boli vykonané úkony spojené s doručovaním žaloby a vyjadrení strán konania. Zákonná sudkyňa upozornila na opakované personálne zmeny v súdnom oddelení, ako aj nadmerný počet pridelenej agendy.

II.2. Replika sťažovateľky:

4. Sťažovateľka sa k tvrdeniam okresného súdu ani na výzvu ústavného súdu nevyjadřila.

II.3. K ústnemu pojednávaniu:

5. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej

neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

7. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky ESLP vo veci Frydlander v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00) zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

8. Ústavný súd predovšetkým zdôrazňuje, že predmet napadnutého konania (určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru a náhrady mzdy, pozn.) sa v zmysle judikatúry subsumuje pod tzv. existenčné veci pracovnoprávnej oblasti (m. m. I. ÚS 244/2017, I. ÚS 541/2020), kde sa predpokladá osobitná pozornosť venovaná efektívnemu a rýchlemu postupu súdu, implikujúca povinnosť všeobecného súdu organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná, skončená a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie. Ide tak o privilegovaný typ konania, čo odôvodňuje prísnejšie hodnotenie postupu okresného súdu. Európsky súd pre ľudské práva konštatoval, že pracovnoprávnym sporom je potrebné venovať osobitnú pozornosť, a to predovšetkým pri sporoch týkajúcich sa práv zamestnanca na mzdu či na náhradu mzdy (porovnaj napr. rozsudok vo veci Ruotolo proti Taliansku z 27. 2. 1992, bod 17, rozsudok vo veci Farinha Martins proti Portugalsku z 10. 7. 2003, bod 34, rozsudok vo veci Jirů proti Českej republike z 26. 10. 2004, bod 47). Z hľadiska skutkovej a právnej náročnosti ústavný súd rezultuje, že pracovnoprávne spory predstavujú bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Uvedené konštatovanie sa vzťahuje aj na prípad sťažovateľky, v ktorej správaní ústavný súd nezistil skutočnosti negatívne vplývajúce na celkovú dĺžku napadnutého konania.

9. Bez potreby podrobnej analýzy je pre ústavný súd podstatné, že po doručení žaloby 2. marca 2021 a jej opakovanom doručení 14. apríla 2021 na základe výzvy obsiahnutej v uznesení vyššieho súdneho úradníka zo 4. marca 2021 zostal okresný súd nečinný, a to až do 12. januára 2023, keď sa aj podľa úradného záznamu (č. 1. 33, pozn.) súdny spis v právnej veci sťažovateľky našiel medzi už právoplatne skončenými konaniami a následne boli uskutočnené úkony podľa § 167 Civilného sporového poriadku. Predĺženie doby trvania napadnutého konania tak bolo spôsobené nesprávnou evidenciou súdneho spisu, čo je potrebné považovať za nesústreďený postup okresného súdu v napadnutom konaní.

10. V kontexte uvedeného ústavný súd pripomína, že zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnym a nesústreďeným postupom, t. j. takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty strán sporu (m. m. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

11. Pokiaľ ide o obranu okresného súdu, že na celkovú dĺžku konania mala vplyv zaťaženosť príslušného súdneho oddelenia a personálne zmeny (bod 3 tohto nálezu, pozn.), predmetné tvrdenie síce možno vnímať ako objektívne, na strane druhej ústavný súd dáva do pozornosti, že nadmerné

množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020, I. ÚS 363/2020).

12. V konklúzii uvedeného ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prieťahy, ktorými došlo k porušeniu namietaných práv sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov (body 1 a 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

13. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiada, aby jej ústavný súd vo vzťahu k okresnému súdu priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 8 000 eur. Vzhľadom na zistený neefektívny postup okresného súdu, berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu, majú na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 eur a vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel (body 3 a 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

14. Ústavný súd priznal podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia (bod 4 výroku tohto nálezu) za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2022 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 193,50 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 11,63 eur, t. j. spolu 410,26 eur [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)].

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 18. mája 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu